

kocht u nog bij AH champignons en duur closetpapier.'

'Ik ben een weduwe en heb ook altijd de kleren voor mijn kinderen zelf genaaid, dat is niks ergs.'

'Mijn man werkt voor u.'

'U moet niet zo klagen want u heeft gewoon een gat in uw hand'."

Schoolgeld

Bijstandmoeders en -vrouwen hebben inmiddels overal actiegroepen opgericht. In januari hebben zij op verschillende plaatsen in het land van hun ongenoegen doen blijken. Hun belangrijkste eis is een forse verhoging van de uitkering met f 400,- per maand.

Zij baseren deze eis op een aantal onderzoeken waaruit bleek dat de koopkrachtdaling voor de minima nogal fors is geweest. De laatste tijd zijn maatregelen genomen, of in de maak, die vooral voor mensen met lage inkomens nadelig uitpakken.

Zoals: verhoging van de kosten van het openbaar vervoer (met 10 %, plus een verkleining van de zones), verlaging van de huursubsidie, eigen bijdrage van f 2,50 per medicijn, eigen bijdrage van f 50,- voor rechtshulp, afschaffing vrijstelling motorrijtuigenbelasting, verhoging collegegeld, verhoging eigen bijdrage gezinsverzorging en invoeren van het schoolgeld. En dan zijn er nog alle andere bezuinigingsmaatregelen, zoals de 3,5 procent verlaging van alle uitkeringen.

Vierhonderd gulden erbij lijkt zeker geen overbodige luxe. Maar de vraag is natuurlijk of dat „haalbaar” is. So-

ciaal-economisch redacteur van Trouw, Johan van Workum, rekende uit dat als de bijstandsvrouwen hun zin zouden krijgen, ze meer geld zouden hebben dan zestig procent van de inkomens die in Nederland worden verdiend. Dat betekent natuurlijk dat er, naast de bijstandmoeder, nog veel meer mensen zijn die van een laag inkomen moeten rond komen. Het lijkt, vanwege de hoge kosten die dit met zich mee zal brengen, echter niet erg waarschijnlijk dat het kabinet tot deze verhoging zal besluiten. Integendeel: mensen zullen er steeds meer op achteruit gaan. De zestig procent die het volgens de berekening van Van Workum nu niet al te ruim heeft, zal alleen maar groeien.

Straf

Maar daar schieten de bijstandmoeders natuurlijk weinig mee op. Ze zullen het moeten blijven doen met een te laag inkomen en een beperking van hun vrijheid. Over dat laatste valt in de scriptie van Jan Lanser nog het een en ander te lezen. Bijstandmoeders, zo zegt hij, doorbreken het „normale” gezinspatroon, en worden daardoor een speciale categorie uitkeringsontvangers. Hij probeert hun positie te verklaren door deze met de positie van andere vrouwen te vergelijken. Dat betekent allereerst dat de staat hen een inkomen garandeert, waartegenover een zekere „trouw” wordt verwacht. De vrouw mag niet samenwonen met een (andere?) man, want dan wordt ze gestraft met een korting op de uitkering.

Ten tweede betekent het dat van bijstandmoeders, minder dan van andere uitkeringsontvangers, verwacht wordt dat zij betaalde arbeid gaan verrichten. Ze moeten immers voor hun kinderen zorgen. De eisen ten aanzien van het aanvaarden van passende arbeid, of de sollicitatieplicht, zullen minder stringent gesteld worden.

Daarentegen zijn de regels ten aanzien van de bijverdiensten vrij strak. Conclusie van Jan Lanser: „Voorkomen dient te worden dat er een voorbeeldwerking van bijstandmoeders uitgaat. Hun inkomen moet daarop afgestemd zijn, en dient dan ook niet meer dan het minimum te bedragen. Daarbij moet wel bedacht worden dat dit proces zich de ene keer meer bewust afspeelt dan de andere keer.”

Een verbetering van de positie van bijstandmoeders ziet hij allereerst in een hogere uitkering. „Binnen de huidige machtsverhoudingen lijkt dat een onhaalbare kaart.” Op lange termijn lijkt de afschaffing van het kostwinnersbeginsel de belangrijkste voorwaarde. Het zou daarbij moeten gaan om een geïndividualiseerd stelsel van vorming van alle inkomen. Als iedereen recht heeft op een eigen inkomen, onafhankelijk van de leefsituatie, zijn ook bijstandsvrouwen verlost van controlerende ambtenaren.

Maar dat kost natuurlijk geld. Misschien als de „economie weer wat aantrekt”, of „het bedrijfsleven meer ruimte krijgt”...

